

Spet neresen pristop?

Vlada pri pripravi preventivnih ukrepov proti poplavam tudi tokrat k sodelovanju ni povabila stroke

Piše: Tamara Kajtazović

Nobenega dvoma ni več: katastrofalna škoda, ki jo v Sloveniji povzročajo poplave, je predvsem posledica slabe poplavne varnosti. Poleg posejavanja poplavno ogroženih območij, do česar prihaja predvsem zaradi gospodarskih interesov in pritiskov investorjev, pa je največji problem upravljanje voda. Za vzdrževanje vodotokov je odgovorna država, ki naj bi urejala to področje s podeljevanjem koncesij. »V preteklosti so dela opravljala javna vodnogospodarska podjetja za znatno večja finančna sredstva ob dobrem nadzoru države. Privatiziranje teh podjetij je pripeljalo nekatera podjetja v stečaj in ob drastičnem zmanjšanju stroškov za redno vzdrževanje prispevalo k zmanjšanju poplavne varnosti,« pravi prof. dr. Matjaž Mikoš, dekan Fakultete za gradbeništvo in geodezijo.

Bi morali nameniti temu le več sredstev? Finančne težave pri poplavni varnosti so predvsem v neustrezni porabi obstoječih sredstev. Za ukrepe poplavne varnosti namreč že obstaja vodni sklad, ki bi zadoščal za oskrbo vodotokov. A se je več kot 250 milijonov evrov iz vodnega sklada porabilo za vodno infrastrukturo na Spodnji Savi, pojasnjuje dr. Lidija Globevnik, predsednica Društva vodarjev Slovenije. V zadnjem času se pojavljajo tudi očitki računskega sodišča, da so bila evropska sredstva za zaščito pred poplavami porabljena neučinkovito. Globevnikova sicer poudarja, da je projekt Bober, financiran s temi sredstvi, dober – vzpostavil je sodoben sistem spremljanja stanja voda. »To ni le izvajanje poplavne direktive, je tudi izvajanje vodne direktive,« pravi. A upravljanje voda v Sloveniji je kaotično. Kot pojasnjuje Mikoš, urejanje voda v Sloveniji izhaja iz avstro-ogrske monarhije in je do pred desetletjem ohranjalo delitev na hudourništvu v povirnih delih rek in na vodarstvo na dolinskih rekah. Slovenija z Evropsko direktivo o vodah od leta 2000 uvaja celovito upravljanje voda na ravni

Ljubljana v lastnem zosu / Foto: Nejc Trpin

poprečij, vendar ohranja delitev stroke po vodnih območjih, skupni Inštitut za vode Republike Slovenije pa je brez jasne strategije. Področje upravljanja voda se je v zadnjih letih še bolj razdrobilo, opozarja Globevnikova. »Naloge, ki se opravljajo na državni ravni, so razdeljene in nepovezane, razdeljene med tri direktorate pristojnega ministrstva,« pravi.

Premier Miro Cerar je že napovedal ustanovitev posebne skupine, ki bo pripravila akcijski načrt poplavnih ukrepov. Delno se je poplavna ogroženost že reševala na posameznih območjih, vendar večinoma brez vključevanja vseh deležnikov in posledično z neučinkovitimi ukrepi. Primer takega reševanja poplavne ogroženosti je državni prostorski načrt za zagotavljanje poplavne jugozahodne Ljubljane. Lani je bila sprejeta zakonsko obvezujoča uredba, ki pa ni bila usklajena z interesi vseh deležnikov. Globevnikova poudarja, da se je dokument pripravil deset let. »Začel se je kot načrt za poplavno varnost, danes bi moral biti načrt za zmanjševanje poplavne ogroženosti.« Poleg tega, pravi Globevnikova, ne rešuje celotne problematike poplav v Ljubljani, recimo Glinščice, Barja, niti ne pretočnosti same Ljubljanice. Delno bi problem Gradaščice lahko rešili tudi z dvema večjima in hidravlično ustrežnejšima železniškima prepostoma, vendar se načrt temu izogne. »To kaže na razdrobljen pristop in šibko sodelovanje pripravljavca z Agencijo za okolje, občinami in recimo Slovenskimi železnicami,« opozarja.

Mikoš poudarja, da v Sloveniji še vedno prevladuje napačno prepričanje, da na področju odnosa do voda zadošča pristop upravljanja. »Odlčitve morajo biti zasnovane na solidnih inženirsko-naravoslovnih temeljih in znanjih o bistvenih procesih v vodnem okolju in vodnem prostoru, nadgrajene z dialogom z vsemi zainteresiranimi deležniki v družbi kot celoti ter z lokalno skupnostjo in posamezniki,« dodaja. Po njegovem mnenju se lahko veliko naučimo od nekaterih držav članic Evropske unije, ki vedo, da je za sodobno upravljanje voda nujno

zagotoviti ustrezno in predvsem stabilno financiranje. »To zagotavlja redno vzdrževanje obstoječe infrastrukture, ki prepozna, kje je poplavna varnost neustrezna, in jo povečuje z vlaganjem v strukturne oziroma gradbene ukrepe in nestrukturne, kot sta raba prostora in usmerjanje gradnje objektov zunaj poplavnih območij.«

Ali bodo napovedani vladni protipoplavni ukrepi odpravili te težave? Premier Cerar je dejal, da bo to predvsem akcijski načrt, v katerem bo določeno, kje lahko država zagotovi učinkovite preventivne ukrepe proti poplavam. Med najnujnejšimi ukrepi, ki ne zahtevajo večjih finančnih vložkov, je izpostavil čiščenje strug, gradnjo manjših nasipov in preusmeritev vodotokov, kjer je to mogoče. Zatem naj bi pripravili tudi nabor dolgoročnih sistemskih ukrepov s ciljem, da se področje upravljanja voda uredi. Društvo vodarjev Slovenije, ki predstavlja stroko na področju poplav, vzdrževanja vodotokov in vodne infrastrukture, je ponudilo sodelovanje na kriznem sestanku pri premieru Cerarju. »Niso nas vzeli resno oziroma so nas kasneje v vljudnem odgovoru prosili za seznam naših predlogov akcij. Stvari so verjetno res enostavne. Po vzoru cest lahko naše potoke in reke tudi zavarujemo z ograjami in cestnimi pločniki, pa bo red v stvarstvu,« dodaja Globevnikova. Mikoš je sicer bolj optimističen, poudarja, da poplavne varnosti ni mogoče doseči čez noč, vlada pa za zdaj kaže pripravljenost za ukrepanje. x

Bo vlada spet poskušala problem poplav odpraviti z manjšimi posegi, čiščenjem strug in gradnjo manjših in finančno za vlado manj obremenjujočih nasipov?